БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ „ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН“

Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в Източнобеломорски район за басейново управление

Среща – консултация със заинтересованите страни

Поречие на река Тунджа

24 юни 2026 г., гр. Сливен

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

РАЙОН ПОРЕЧИЕ НА РЕКА ТУНДЖА

Района за консултации - поречие на река Тунджа, засяга териториите на 19 общини: Карлово, Павел баня, Казанлък, Мъглиж, Гурково, Николаево, Твърдица, Нова Загора, Сливен, Котел, Сунгурларе, Карнобат, Страланджа, Ямбол, Тунджа, Елхово, Болярово, Тополовград, Свиленград.

В обхвата попадат 63 повърхностни водни тела или 20 % от всички повърхностни водни тела на територията на Източнобеломорски район. 54 ВТ са определени в категория „река“ и 9 ВТ са определени в категория „езеро“.

Подземни води – 21 подземни водни тела

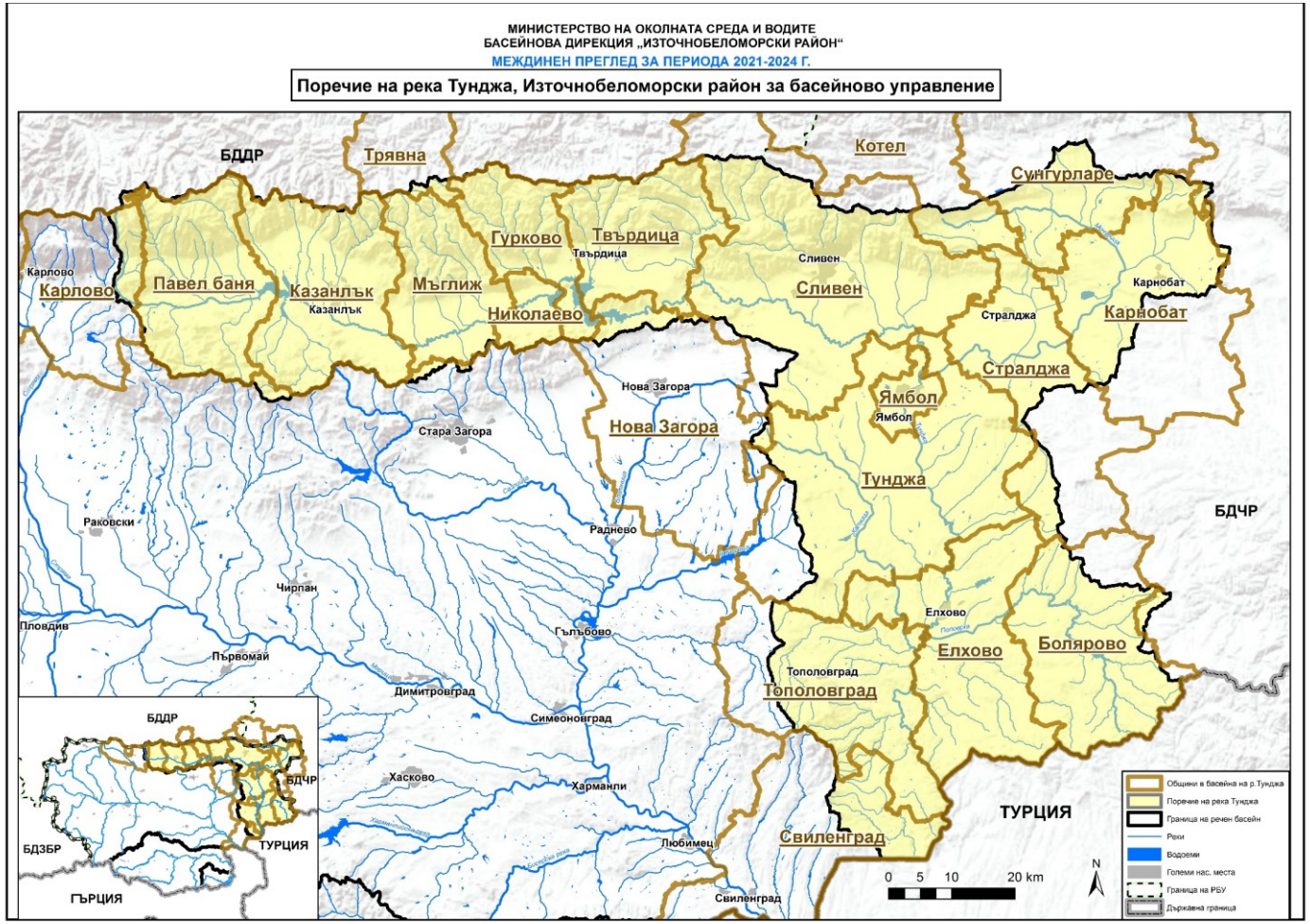

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Изискванията на РДВ, транспонирани в ЗВ - глава 10, раздел VII, чл. 168б.

Докладът за междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в Източнобеломорски район за басейново управление е изготвен от Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ с финансовата подкрепа на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г., Приоритет 1 „Води“ по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG16FFPR002-1.004 „Подкрепа за актуализирането на ПУРБ - оценки, набиране на данни и др. за ПУРБ 2028-2033 г.“.

Междинният преглед на значимите проблеми при управлението на водите представлява **етап от актуализацията на ПУРБ,** която съгласно РДВ се извършва на всеки 6 години.

Етапи от актуализирането на ПУРБ

- **I етап** - график и работна програма за разработването на плана за управление на речния басейн и обществените обсъждания.
- **II етап - междинен преглед на установените проблеми, свързани с управление на водите**;
- **III етап** - проект на ПУРБ

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Цел на междинния преглед - да информира и предостави за коментари на обществеността и заинтересованите страни най-важните въпроси по отношение на управлението на водите (предизвикателствата) и начините за справяне с тези проблеми (избор на мерки).

- Осигурява информация за значимите видове въздействия – определяне на значимите проблеми
- Дава насоки за справяне с проблемите - предложения за мерки за постигане на екологичните цели (постигане/запазване добро състояние на водите).
- Осигурява участието при разрешаването на проблемите на всички заинтересовани страни – икономически сектори, държавни институции, общински и областни структури и обществеността.

Съдържание

1. Въведение

2. Управление на водите

3. Източнобеломорски район за басейново управление – характеристика

4. Значими проблеми в управлението на водите

5. Участие и консултации с обществеността

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Междинен преглед на значимите проблеми при УВ в ИБРБУ:

- Начало на актуализиране на характеристиките и състоянието на повърхностните и подземните води.
- Поставят се основите за разработване на програмата от мерки за постигане и запазване на добро състояние на водите през следващия цикъл на управление.
- За идентифициране на значимите проблеми при управление на водите е извършен междинен анализ, включващ анилизи на характеристиките на РБУ, натиск и въздействие върху водите.
- Изготвена е междинна оценка на състоянието на водните тела **за периода 2021-2024 г.**, с цел определяне на риска от непостигане на целите за ОС.
- В резултат са идентифицирани значими проблеми при УВ на ИБРБУ.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Управлението на водите на национално ниво.

- Осъществява се от **Народното събрание, Министерски съвет и министъра на ОСВ** съгласно правомощията им по чл. 151 от ЗВ.
- **Висш консултативен съвет по водите е орган към МОСВ,** включващ представители на водоползвателите, научната общност, държавната администрация и НПО в областта на водите - подпомага министъра на ОСВ при УВ на национално ниво.
- **Координационен съвет по водите, включващ министрите на: МОСВ, МЗХ, МЕ, МИИИ, МЗ, МВР, МТИТС, МОН, МРРБ, или опълномощени от тях лица.** Координационният съвет осигурява координацията на национално ниво на дейностите по разработване и изпълнение на плановете за управление - ПУРБ и ПУРН

Управление на басейново ниво

- **Осъществява се от БД**, които изпълняват държавната политика за УВ на басейново ниво чрез ПУРБ и ПУРН, разрешителен режим по ЗВ, контрол и събиране на такси, планиране на мониторинг и др.
- Определени са **четири РБУ**: ДР с център Плевен; ЧР с център Варна; **ИБР с център Пловдив** - Тунджа, Марица, Арда и Бяла река; ЗБР - с център Благоевград.
- **Басейнов съвет** - създаден към всяка БД, който е консултативен орган с представители на държавната администрация, местната власт, водоползватели, браншови и научни организации и НПО в област Води.

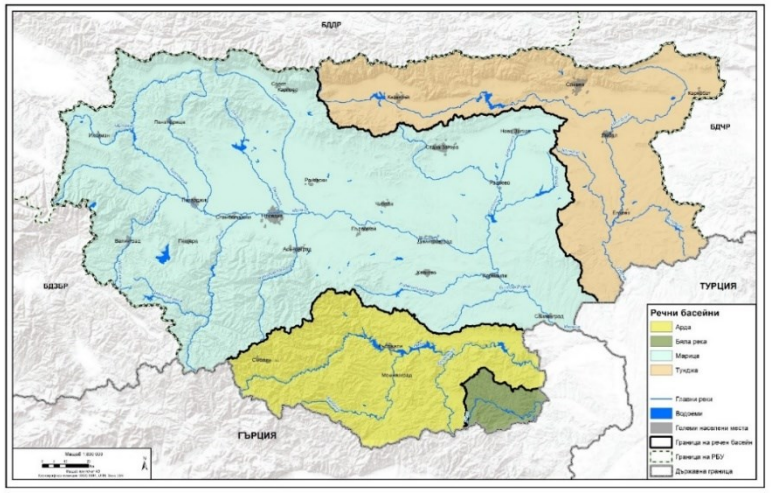

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

- **ИБРБУ** заема централните части на Южна България и обхваща водосборите на реките Марица, Тунджа, Арда и Бяла река, с площ 35 227 км2. Всички основни речни басейни са трансгранични с РГърция и РТурция. Попада изцяло или частично в: 10 области, 90 общини и 1 769 населени места (градове - 81).
- **Релеф** – в 3 от 4 морфографски области: Старопланинска, Преходна планинско-котловинна област и Рило-Родопска морфографска област.
- **Три климатични области** -умерено-континентална, **преходно-континентална**, континентално-средиземноморска
- **Валежи** - характеризират се с големите си пространствени изменения: от 450-500 мм в западната част на Горно-трак. низина, до над 1000-1200 мм – за високите планински части.
- **Хидроложка характеристика** - основният източник на речния отток в ИБРБУ са валежите.
- **Повърхностни водни тела** - две категории: реки и езера, 5 типа ВТ от попадащи в Екорегион 7 - Източни Балкани (общо 25, 2 ЕР в РБ вторият е Екорегион 12 Понтийска област), общо 311 ВТ.
- **Подземни водни тела** - обхващат всички основни типове – пукнатинни, карстови, порови, групирани в 6 водоносни хоризонта: неоген-кватернер, неоген, палеоген-неоген, креда, триас и протерозой, общо 41 ПВТ.

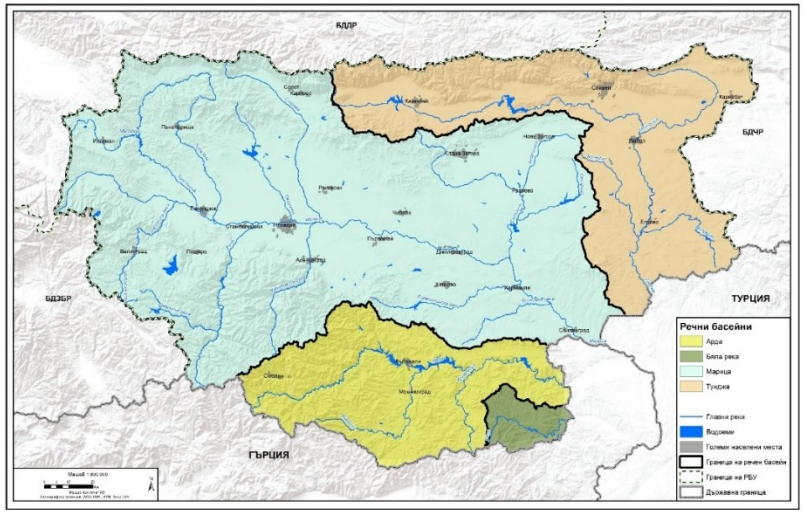

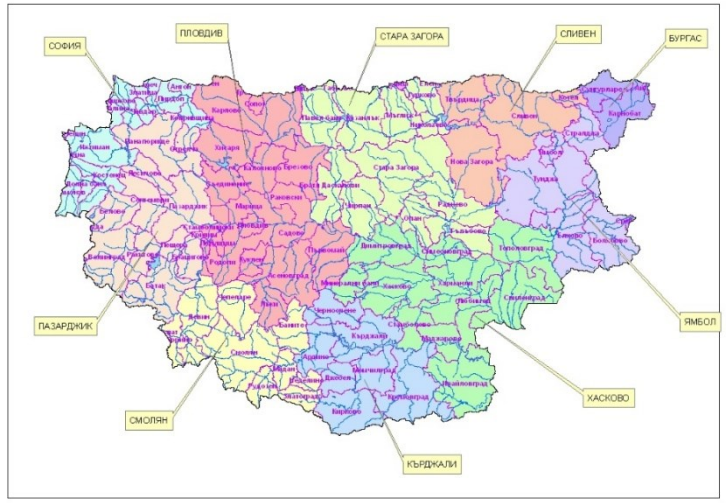

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

При идентифициране на значимите проблеми при управлението на водите в ИБР БУ е използван модел - **движещи сили → натиск → състояние → въздействие → отговор.**

- **Движещи сили** – сектори които оказват натиск: селско и горско стопанство; градско развитие; промишленост; транспорт и други.
- **Натиск** – точков, дифузен, водовземане, хидроморфологичен и други антропогени източници на натиск.
- **Въздействия** – замърсяване: с биогени; органично; химическо (спец. и приоритетни); морфологично; хидрологично; други невключени и неизвестно; засоляване; вкисляване; микробилогия; температура;

Моделът позволява цялостна оценка на проблемите чрез изследване на съответните движещи сили и натиск върху околната среда, последващото състояние на околната среда и въздействия, предприетите мерки, както и на взаимовръзките между всеки от тези елементи.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

- При разработване на доклада е изготвена междинна оценка на състоянието за повърхностните ВТ с данни от периода 2021-2024 г. с цел да се определи риска от непостигане на добро състояние на повърхностните ВТ.
- Оценката на ЕС/ЕП е за всички 311 ВТ
- 91 ВТ или 29 % са оценени в добър ЕС/ЕП
- 220 ВТ или 71 % са оценени в по-лошо от добро ЕС/ЕП
- 0 ВТ в неизвестно екологично състояние, което се дължи на предприетите мерки за провеждане на мониторинг по БЕК и ФХЕК.
- При междинната оценка **се запазва броя на ВТ** в по-лошо от добро ЕС/ЕП, в сравнение с трети цикъл на ПУРБ на ИБР, където в добро с ЕС/ЕП са 91 ВТ или 29 % от всички ВТ.

ЕС/ЕП на повърхностните ВТ по категория „река“ и „езеро“

Екологично състояние/ потенциал	Категория „река“	Категория „езеро“	Общо водни тела	Процент на ВТ
Отлично ЕС	0	0	0	0%
Добро ЕС	82	0	82	26 %
Добър ЕП	2	7	9	3 %
Умерено ЕС	104	0	104	33 %
Умерен ЕП	15	25	40	13 %
Лошо ЕС	36	0	36	12 %
Лош ЕП	9	8	17	6 %
Много лошо ЕС	10	0	10	3 %
Много лош ЕП	3	10	13	4 %
Общо	261	50	311	100%

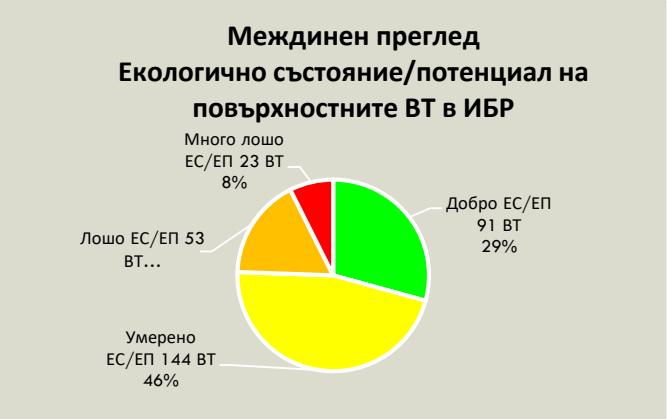

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

МЕЖДИННА ОЦЕНКА ЕС/ЕП ПОВЪРХНОСТНИ ВТ ОТ ПОРЕЧИЕ НА РЕКА ТУНДЖА

В ПУРБ на ИБР (2022-2027)/Междинна оценка

- 11/14 ВТ в ДЕС/ДЕП
- 32/35 ВТ в умерено ЕС/ЕП
- 17/10 ВТ в лошо ЕС/ЕП
- 3/4 ВТ в много лошо ЕС/ЕП.

Междинна оценка

- 11 ВТ са запазили доброто ЕС/ЕП.
- 49 ВТ са запазили по-лошо от добро си ЕС/ЕП.
- 3 ВТ са подобрили ЕС/ЕП (Язовир Малко Шарково, Река Асеновска преди яз. Асеновец, Язовир Копринка).

Изместващи показатели за ЕС/ЕП:

- БЕК-макрозообентос, фитобентос, риби, макрофити и фитопланктон;
- ФЕК- pH, БПК5, общ N, общ P, разтворен O2.
- **Специфични замърсители –** няма ВТ, в които да се констатира превишаване на СКОС.

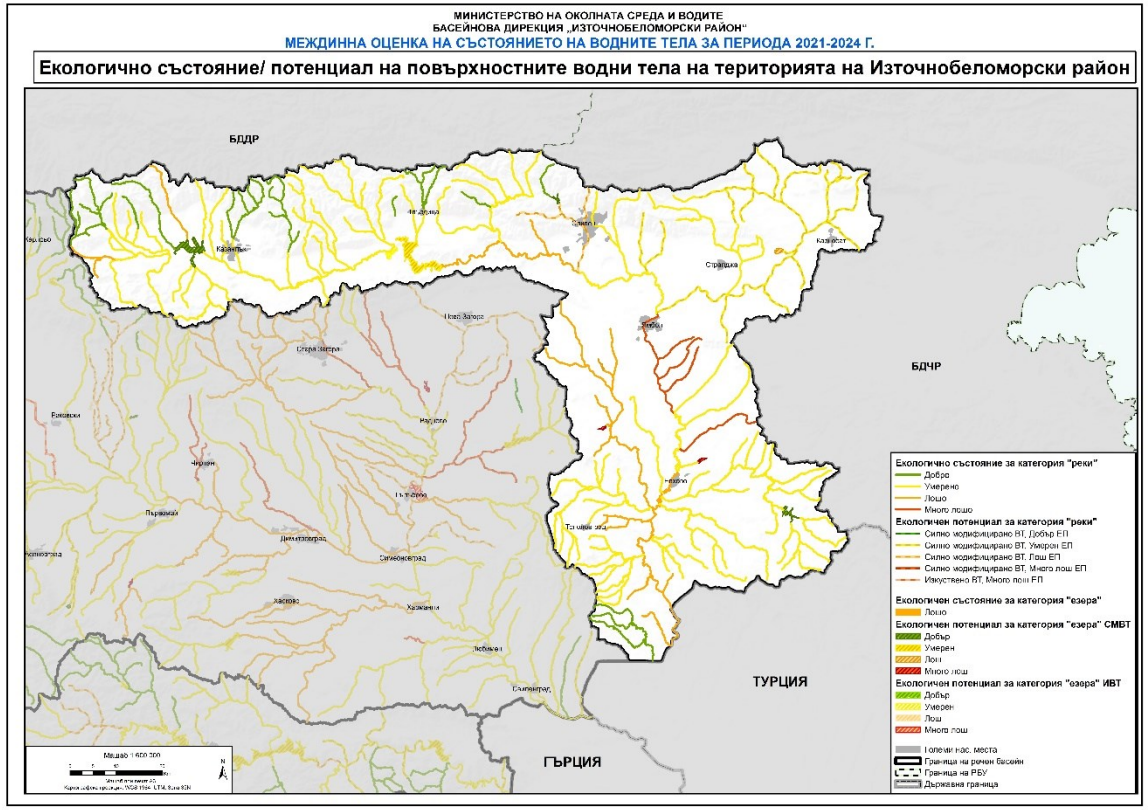

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Използван е подхода за групиране на водните тела, които отговарят на критериите за групиране. Оценката е на база приоритетните вещества с №№ 1-45 от Наредба за СКОС и Директива 2013/39/ЕС.

- Приложен е принципът „one-out, all-out“ - при една установена превишена стойност на приоритетно вещество за периода на оценка, ВТ се оценя в непостигащо добро химично състояние
- За ВТ в неизвестно и добро ХС, за които е използван подхода за групиране, е предвидено изпълнение на мониторинг на всички приоритетни вещества за повишаване на достоверността на оценката.
- Най-честата причина за непостигане на добро химично състояние са измерени стойности над СКОС за следните показатели: **флурантен (67ВТ/32ВТ), кадмий (15ВТ/12ВТ) и трибутилкалай (57ВТ/2ВТ),** като последнтие две са приоритетно опасни вещества.
- Други – никел – 8 ВТ/7ВТ; олово – 9ВТ/4ВТ; хлорпирифос-етил – 1ВТ/2ВТ;алахлор – 1ВТ/0ВТ; дихлорметан-2ВТ/0ВТ;трихлорметан-1ВТ/0ВТ

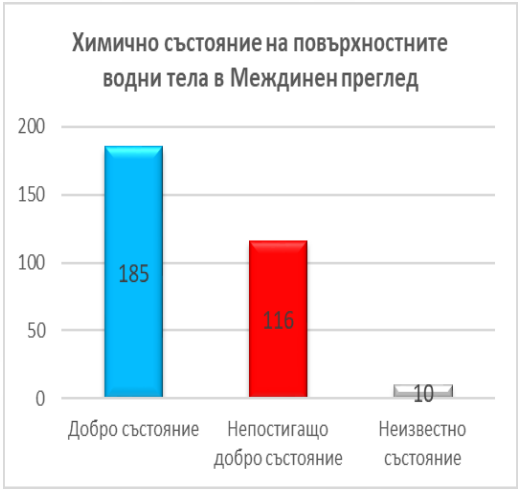

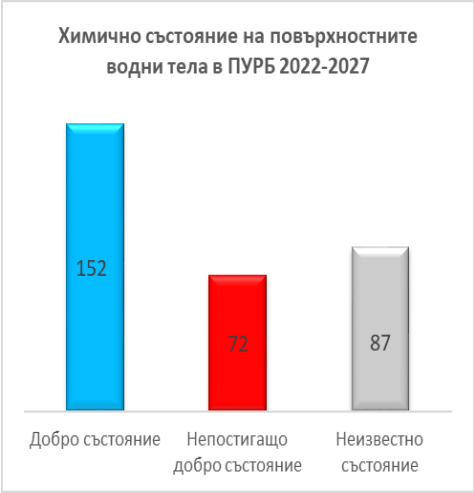

Оценка с включени повсеместно разпространени вещества:

- 185 ВТ (60%) в добро ХС
- 116 ВТ (37%) непостигащи добро ХС
- 10 (3%) в неизвестно ХС

Оценка с изключени повсеместно разпространени вещества:

- 220 ВТ (71%) в добро ХС
- 81 ВТ (26%) непостигащи добро ХС
- 10 ВТ (3%) в неизвестно ХС

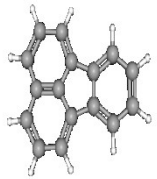

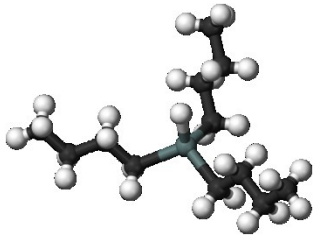

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ХС НА ВТ ОТ ПОРЕЧИЕ НА РЕКА ТУНДЖА

Оценка на ХС за в-ва от № 1-45 с вкл. повсеместни замърсители В ПУРБ на ИБР (2022-2027)/междинна оценка:

- 43/58 ВТ в добро ХС
- 23/4 ВТ в непостигащо добро ХС
- 9/1 ВТ са в неизвестно ХС (Рибарници Николаево).

Показатели непостигащи добро ХС матрица „води“ в междинна оценка са:

Флуорантен- в 2 ВТ (Река Фишера; Река Тунджа след яз. Копринка до яз. Жребчево и р. Крънска и долно течение) **/3 ВТ** („Река Тунджа след град Калофер до вливане на р. Саплама“, „Язовир Цанко Церковски “, „Река Фишера“).

Трибутилкалай - в 0 ВТ/ 1 ВТ („Река Фишера“).

Трихлорометан - в 0 ВТ/1 ВТ („Река Тунджа след яз. Копринка до яз.Жребчево, р.Крънска и долно течение“).

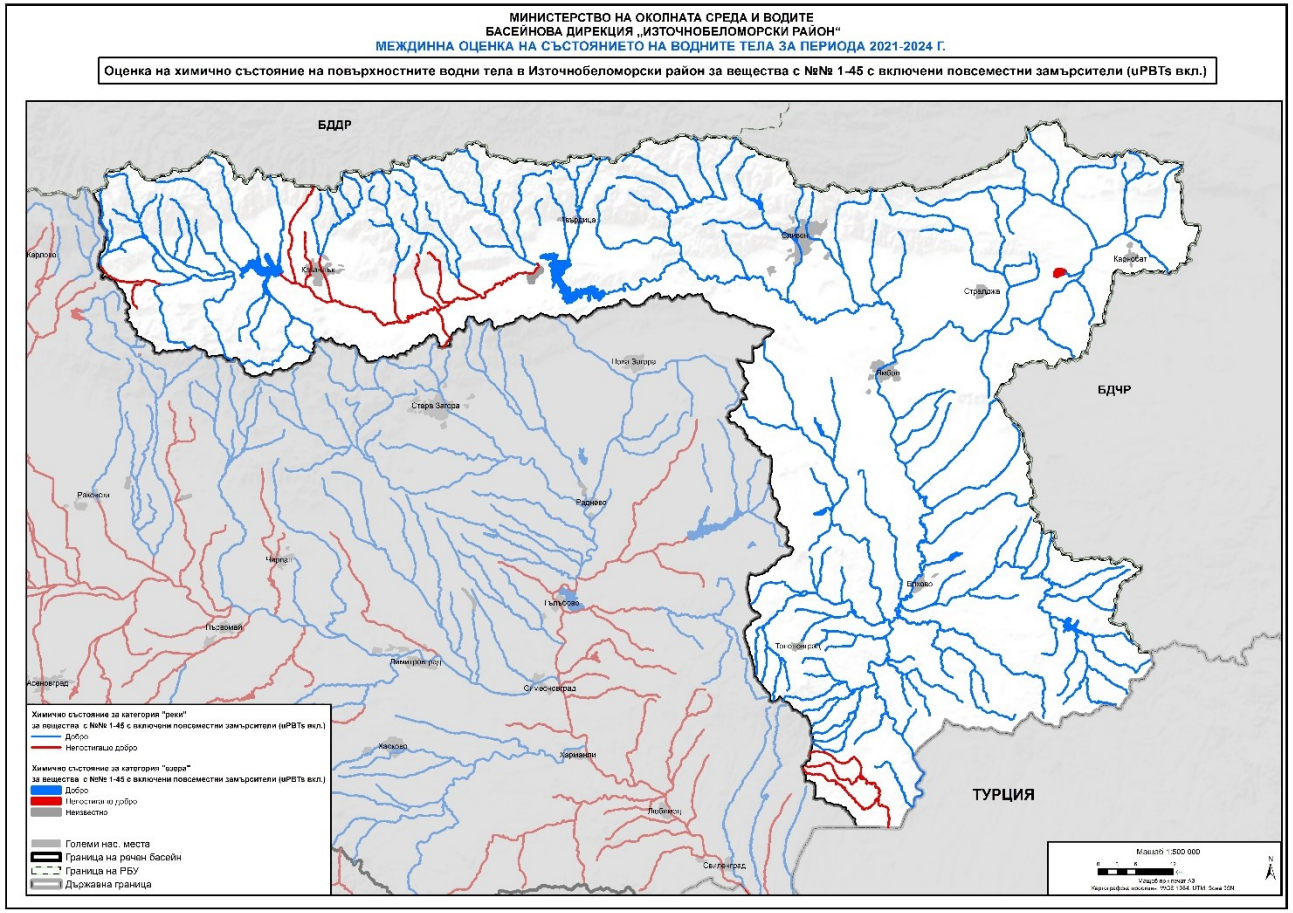

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Приоритетни и приоритетно опасни вещества

Флуорантен - източниците на замърсяване са точкови, резултат от директно заустване и дифузни от атмосферно отлагане от индустриални горивни процеси, продукти от непълното изгаряне и газове от двигатели, ТЕЦ, горски пожари, асфалт и битум.

Трибутилкалай - градски пречиствателни станции за отпадъчни води, канализации и сметища. Стабилизатор на ПВЦ, консервант на дървесина, кожна и текстилна индустрия, охладителни системи.

Трихлорометан (хлороформ)- силно токсичен за водните организми, слабо разтворим във вода. Използва се при големи органохимични производства (производство на креозот, дестилати и др.). Прилага се при екстракции, разтваряне на мазнини, смоли и каучук.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Резултати от определяне на химично състояние на подземните водни тела в ИБР (Междинен преглед - период 2021г. – 2024г.):

- 29 ПВТ или 71 % са определени в добро ХС
- 12 ПВТ или 29 % са определени в лошо ХС

Основни замърсители са: обща алфа-активност, естествен уран, тетрахлоретилен и трихлоретилен (като сума от концентрациите на тетрахлоретилен и трихлоретилен), хлориди, манган, нитрати и желязо.

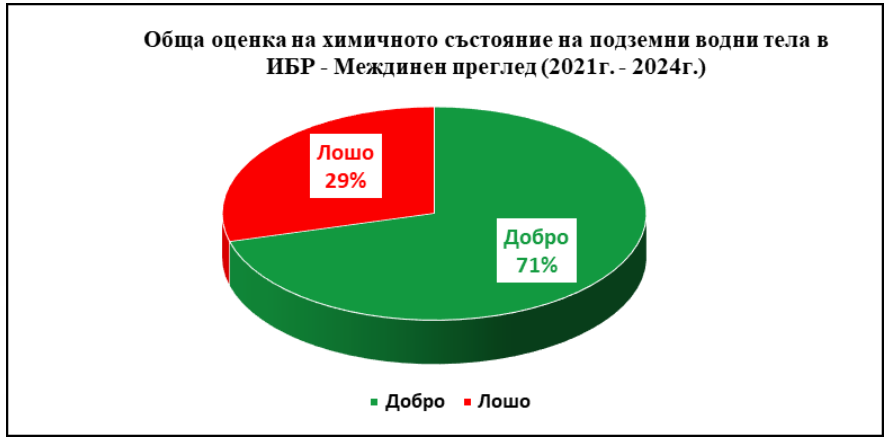

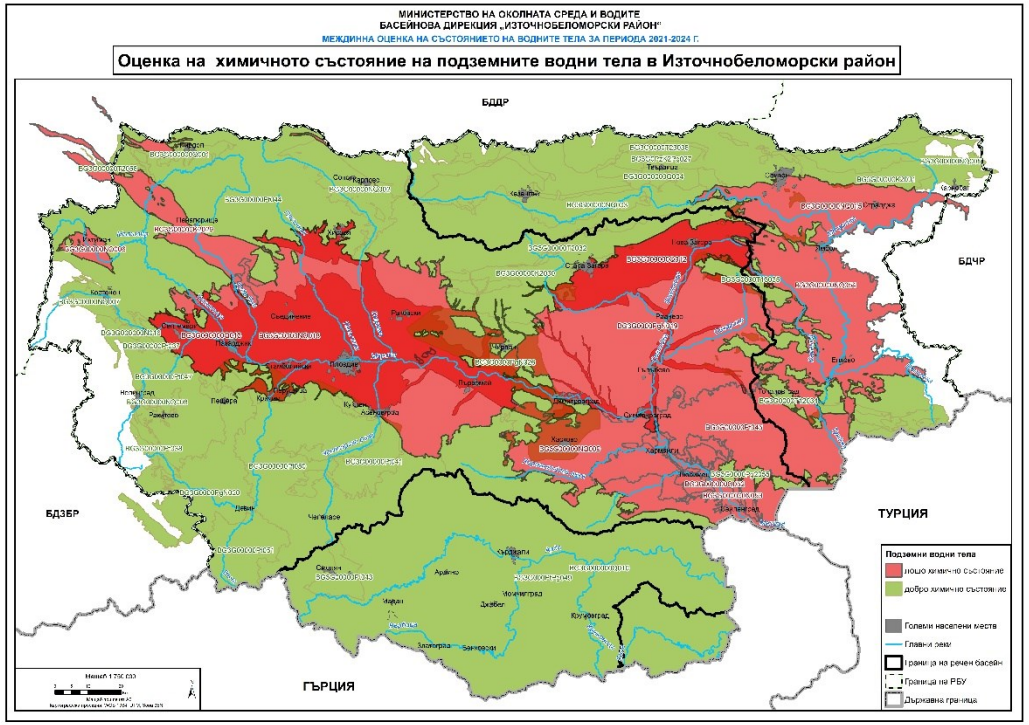

ПУРБ на ИБР 2022-2027

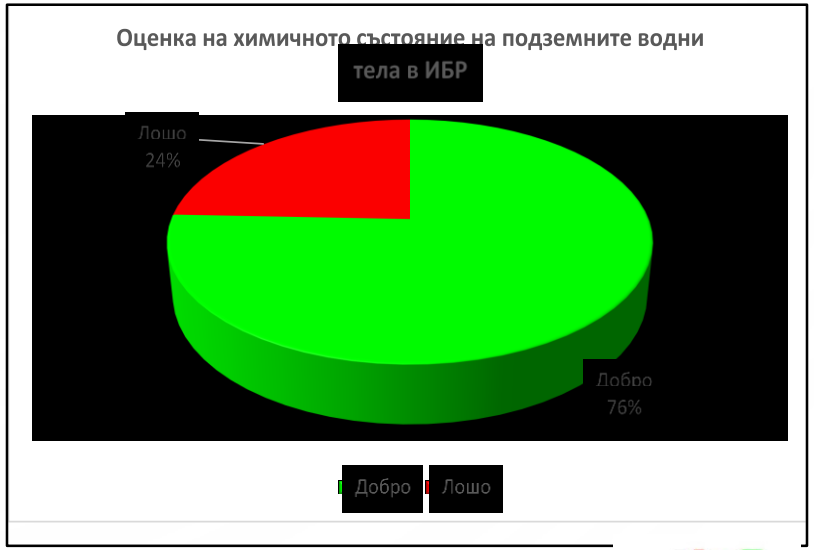

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОДЗЕМНИТЕ ВТ ОТ ДОЛНО ТЕЧЕНИЕ НА РЕКА АРДА

Оценка на ХС:

В ПУРБ на ИБР (2022-2027) са оценени:

- 15 подземни ВТ в добро ХС
- 6 подземни ВТ в лошо ХС

В Междинен преглед - период 2021г. – 2024г. са оценени:

- 14 подземни ВТ в добро ХС
- 7 подземни ВТ в лошо ХС

Оценка на количественото състояние

В ПУРБ на ИБР (2022-2027) и в ПУРБ на ИБР (2016-2021) тези подземни ВТ са оценени в добро количествено състояние.

№ по ред	Подземно водно тяло	Състояние по количесто	Химично състояние	Показатели на замърсяване
1	BG3G000000Q012	добро	лошо	Манган Обща алфа-активност
2	BG3G00000NQ015	добро	лошо	Нитрати
3	BG3G000000Q052	добро	лошо	Обща алфа-активност
4	BG3G00000NQ054	добро	лошо	Обща алфа-активност Естествен уран
5	BG3G000000N053	добро	лошо	Манган Обща алфа-активност
6	BG3G0000PgN019	добро	лошо	Нитрати Обща алфа-активност
7	BG3G00000Pt045	добро	лошо	Обща алфа-активност; Естествен уран

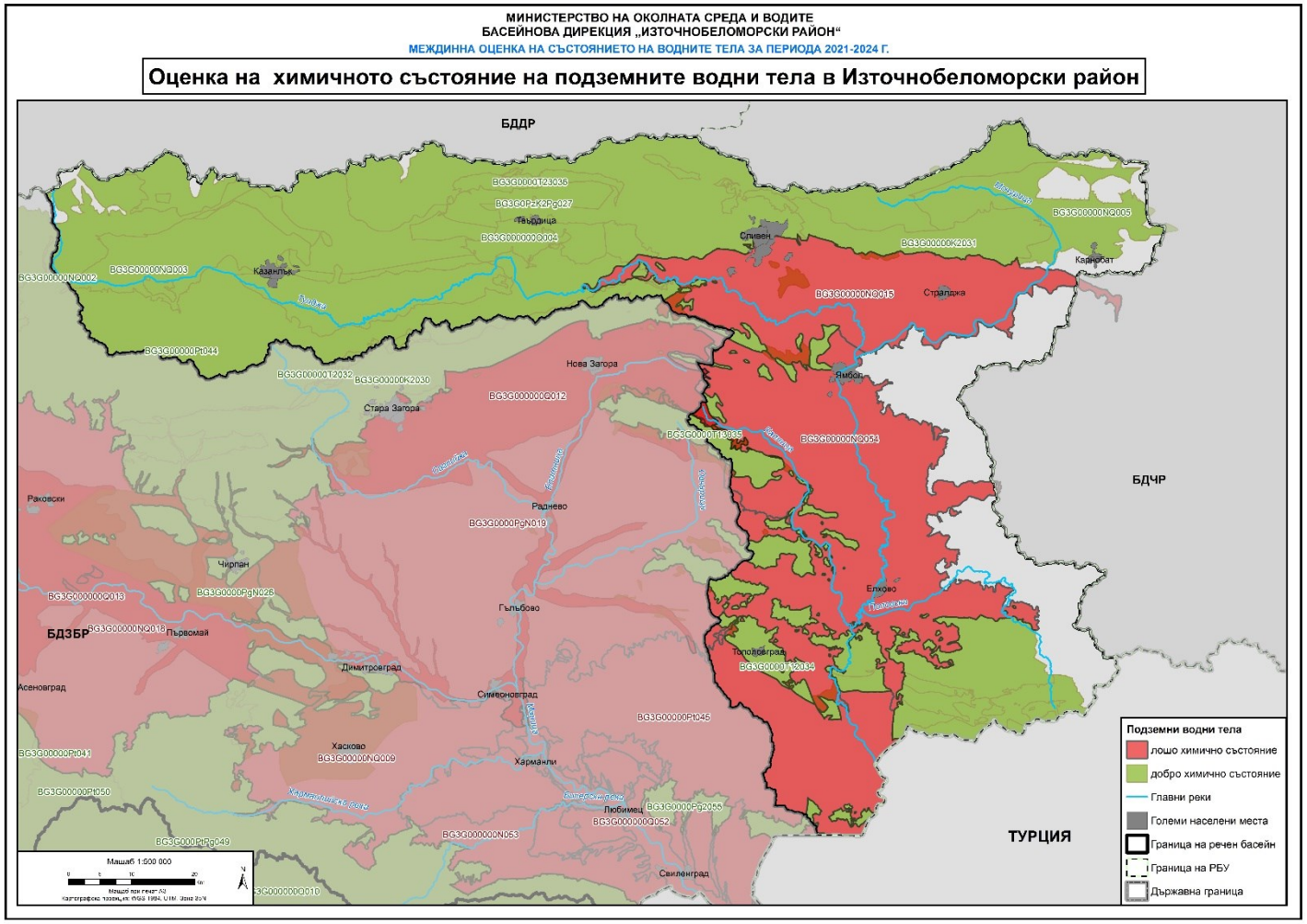

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ ОБЩ АЗОТ И ОБЩ ФОСФОР

- При анализа на биогенното въздействие са проследени следните основни физико-химични показатели: общ азот (N общ) и общ фосфор (P общ), както и биологичните елементи за качество (макрозообентос, фитобентос, макрофити и фитопланктон за язовири). Превишения по тези показатели в 191 (61 %) повърхностни ВТ в ИБР (поречие Марица – 122, Тунджа – 45, Арда – 24).
- Точкови източници на натиск са главно канализационните системи от населени места и дифузни източници – селско стопанство. Наблюдава се тенднеция към намаляване на речните товари в пунктовете при с. Срем на р. Тунджа и Марица при гр. Свиленград.

ПОДЗЕМНИ ВОДИ

Само 2 от 41 ПВТ, се наблюдават стойности по показател нитрати с отклонение от СКОС: ПВТ с кодове BG3G00000NQ015 и BG3G0000PGN019.

Отговор: Изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа и ПСОВ, Прилагане на екстензивното биологично пречистване в условия, близки до природните; Проекти за пречистване на производствени отпадъчни води, заустващи в канализацията на населено място и директно във водни обекти; Преразглеждане на издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води; Прилагане на програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати на МЗХ, Заплащане на такси за замърсяване на водите от дифузни източници от селско стопанство, Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове; Намаляване на прилагането на торове върху обработваеми земи и пасища; Прилагане на биологични методи за ограничаване на еутрофикацията; Провеждане на обучение на селскостопански производители и фермери за прилагане на ДЗП.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Превишения по показатели за органично замърсяване са установени в 86 ВТ (28%) на територията на ИБР (поречие Марица – 61, Тунджа – 17 и поречие Арда – 8).

- Органичното замърсяване на повърхностните води се дължи на постъпването на органични вещества от битови, селскостопански и промишлени отпадъчни води. При биологичното разграждане на тези вещества микроорганизмите изразходват големи количества разтворен кислород, което нарушава кислородния баланс на водата.
- Индикативен показател е изменението на кислородното съдържание в повърхностните води.
- Други повлияни показатели –pH, БПК5, ХПК, общ органичен С и електропроводимост.
- Повлияни БЕК – макрозообентос, фитобентос и фитопланктон.
- Най-засегнати от това въздействие, респ. в риск от непостигане на добро състояние, поради органично замърсяване са повърхностните водни тела в поречие Марица.
- Органичното замърсяване в повърхностните води е до голяма степен в резултат от заустванията на непречистени или недостатъчно пречистени битови и промишлени отпадъчни води, както и от дифузни източници на замърсяване, предимно от животновъдния сектор.
- Изчислените речни товари по показател БПК5 за периода 2017-2024 г. в поречие Марица (пункт р.Марица при гр. Свиленград), поречие Тунджа (река Тунджа при с.Срем), поречие Арда (р.Арда при гр.Маджарово) и поречие Бяла (р. Бяла при с.Меден бук) показват тенденция към намаляване.

Подземни води - няма водни тела непостигащи добро химично състояние по показател pH и перманганатна окисляемост.

Отговор: Източниците на натиск са същите, както и тези за биогенно замърсяване и отговора на натиска е същият.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Специфични замърсители ЕС

- 14% от общия брой повърхностни ВТ са подложени на химично въздействие от специфични замърсители. Специфични замърсители, които се установяват над СКОС са: **желязо (Fe), манган (Mn), мед (Cu), цинк (Zn), алуминий (Al), уран (U), цианиди-свободни, обща α и обща β активност.**
- Замърсяването със специфични замърсители предизвиква лошо ЕС/ЕП в поречие Марица- 34 ВТ, Арда- 9 ВТ, в Тунджа и Бяла – не са установени ВТ с въздействие.

Приоритетни вещества ХС

- Прироритетните вещества, които предизвикват непостигане на добор ХС са: **кадмий (Cd) - 15** ВТ, олово (Pb) – 9 ВТ, никел (Ni) – 4 ВТ , хлорпирифос-етил-1 ВТ, алахлор -2 ВТ , дихлорметан – 2 ВТ, **флуорантен – 57 ВТ**, трихлорометан- 1 ВТ , тербутрин – 1 ВТ и **трибутилкалай - 67 ВТ**.

Отговор:

Във връзка с разпоредбите на чл.118, ал.2, т.1 и § 143 от ПЗР на ЗИД на Закона за водите от 2006 г. и Директива 2000/60/ЕО всички приоритетно опасни вещества е необходимо да се предприемат действия и мерки за пълното и/или поетапно прекратяване на заустванията, емисиите и загубите от приоритетно опасни вещества.

- Изграждане или модернизиране на ПСОВ, ПСОВ за промишлени отпадъчни води
- Възстановяване на замърсени зони (включително седименти, подземни води, почви)
- Мерки за поетапно прекратяване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни и приоритетно опасни вещества
- Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/ приоритетни вещества

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

- При междинната оценка на качественото състоянието на подземните води в ИБРБУ са констатирани превишения по следните химични показатели: нитрати, манган, желязо, хлориди, **обща алфаактивност**, **естествен уран**, **тетрахлоретилен и трихлоретилен**.
- При 12 от 41 подземни ВТ, 29% от ПВТ се наблюдават стойности на оценените показатели с отклонения от стандартите за качество.
- Маждинна оценка - увеличение на броя на подземните ВТ непостигащи добро ХС и по **обща алфа-активност и естествен уран** в сравнение с оценката в ПУРБ на ИБР 2022- 2027 г:
- 9 подземни ВТ в лошо ХС по обща алфа-активност и естествен уран: Порови води в Неоген - Кватернер – Хасково, Порови води в Кватернер - Марица Изток, Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина, **Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район**, Порови води в Кватернер – Свиленград Стамболово, Порови води в Неоген - Кватернер - Ямбол – Елхово, Порови води в Неоген - Свиленград-Стамболово, Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток, Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив.
- **Отговор:**
- Недопускане/контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура
- Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на СОЗ, буферни зони и др);
- Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността;
- Подобряване на управлението.

Резултата от тези мерки следва да се очаква след известен и в много случаи продължителен период от време.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Повърхностни води

- В ПУРБ на ИБР (2022-2027) 43 ВТ (14 %) са определени в значим натиск от водовземане.
- По движеща сила на натиск: селско стопанство (напояване) – 27 бр., производство на електроенергия чрез ВЕЦ - 9 бр., обществено водоснабдявана 4 бр., промишленост и охлаждане- 6 бр., аквакултури и други – 2 бр.
- Най-големи количества се ползват от ХЕ каскади: „Баташки водносилов път“, „Доспат-Въча“, „Белмекен-Сестримо“, „Арда“ с цел производство на хидроенергия. За първите три каскади се прехвърля вода от басейн на: Струма и Места към р. Марица. От р. Тунджа към р. Марица се прехвърлят значителни водни количества с основна цел напояване и подчинен режим производство на електроенергия.

Отговор: Управление на водните ресурси, чрез ефективно използване на ретензионни обеми на язовири, месечни графици за комплексни язовири; Контрол на водовземането от реки с цел прирорритетно осигуряване на екологичен минимум; Засилен контрол на нерегламентирано водовземане от реки; Забрана за водовземане от ВЕЦ при маловодие; Инвестиции в модернизация на водопреносните мрежи за намаляване на загубите.

Подземни води

- 1 ПВТ за 2024 г. с експлоатационен индекс над 60% е ПВТ с код BG3G00000NQ018 „Порови води в Неоген - Пазарджик - Пловдивския район“ – ЕИ 84%.
- 2 ПВТ за 2024 г. с ЕИ от 40 до 60% : с код BG3G00000NQ009 „Порови води в Неоген - Кватернер – Хасково“ (49%) и с код BG3G000000Q013 „Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина“ (46%).

Отговор: Ежемесечно определяне на свободните водни количества на ПВТ; Преразглеждане на ползваните водни количества по издадени разрешителни; Засилен контрол на нерегламентано изграждане и използване на съществуващи водовземни съоръжения от подземни води

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

- **„климатични промени“** - климатично непостоянство, независимо от причината за неговото възникване, преминаването на климатичната система в ново равновесно състояние, характеризиращо се с различни средногодишни стойности на климатичните параметри от предходен период.
- Изменението на климата води до интензивни промени в хидроложкия цикъл, в резултат на което сухите сезони стават още по-сухи, а дъждовните сезони – още по-влажни, а последствие се увеличава рискът от по-големи и по-чести наводнения и суши.
- **Температура** - според Европейската служба за климатични промени „Коперник“ лятото на 2024 г. е най-топлото лято в Европа за цялата история на метеорологичните измервания, което важи и за България - в годишния хидрометеорологичен бюлетин на НИМХ 2024 г. е най-топлата от 1930 г. до сега. **Редуване на последните 12 поредни години с температура над средномногогодишната стойност в периода 1930-2023 г. е без прецедент.**
- **Валежи** - колебанията на годишната сума на валежа в периода 1931–2020 г. спрямо нормата (1961–1990 г.) не показват статистически значима тенденция. Наблюдават се силни пространствени и междугодишни колебания се отчита намаляване на броя на снежните дни и дебелината на снежната покривка. Годишното количество валеж за 2024 г. средно за страната е 628 мм. То е с около 5% под климатичната норма за периода 1991–2020 г.
- **Евапотранспирация** - за територията на страната има тенденция на увеличаване на евапотранспирацията, като статистическо значимо увеличение се наблюдава през периода юли-август във всички изследвани станции.
- **Повърхностен отток** - намаляване на годишните обеми на повърхностния отток за периода 1961– 2020 г., но намаляването на годишните обеми не е без прецедент-отчетено е през 80 те години на миналия век. Обемът на оттока за страната за 2024 г. се доближава най-много до обемите на оттока през 1985 и 1989 г
- **Подземни води** – установени са по-добре изразени тенденции на понижение на дебита на изворите и добре изразени тенденции на спадане на нивата на подземните води за периода 2013- 2023 г.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Наводнения

Наводненията като екстремни хидрологични събития са били и продължават да бъдат една от най-важните природни опасности, причиняващи човешки жертви и икономически загуби.

Речни наводнения – характеризират се с повишаване на водните нива в резултат на продължителни, значителни валежи в горните части на водосборите и разливане над естествените брегове.

Поройни наводнения – наводнения с малка продължителност и голям пик на водното количество. Това са бързо развиващи се явления (обикновено до 6 часа от започването на интензивните валежи) върху сравнително малка площ. Тези наводнения могат да се случат и в малки райони, които обикновено са сухи и без постоянна речна мрежа.

Дъждовни (повърхностни) наводнения са 77% от всички наводнения– случват се, когато интензивните валежи надвишат инфилтрационния капацитет на почвата или капацитета на градските отводнителни мрежи. Поройните и дъждовните наводнения, които са в резултат на интензивни валежи и настъпват до няколко часа от започването на валежа.

На територията на Източнобеломорския водосборен басейн, за 2023 и 2024 г. са се случили 4 наводнения – 1 дъждовно, 2 речни и 1 поройно. За сравнение за същия период на територията на страната са възникнали 68 наводнения, като 54 от тях са случили на територията на Дунавски водосборен басейн.

Отговор: Прилагане на мерките от ПУРН

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Суши

Дефиницията за суша, възприета от IPCC, е: период на необичайно сухо време, достатъчно дълъг, за да предизвика хидроложки дисбаланс. Определят се следните типове суша: метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и социално икономическа суша.

В България засушаванията са ежегодно явление, а интензивна пролетна или лятна суша се проявява с честота веднъж на три години.

По-продължителни засушавания и суши се съпровождат често от т.н. хидроложка суша, при която ефектът се изразява в намаляване на водните ресурси, пресъхване на реките и недостиг на вода за водоснабдяване на населението.

Най-екстремни са засушаванията в равнините и ниските планински части за ИБР – Горнотракийската низина, Сакар, Дервентски възвишения, Източни Родопи, източните части на Средна гора.

За 2024 г година притока към компелксните и значими язовирите от Приложение 1 от ЗВ е най-малък за периода 2015 -2024 година, като най-голям е дефицита на приток за яз. Малко Шарково, яз. Пясъчник и Тракиец. През 2024 г. се отчитат и най-много пресъхнали ХМС на НИМХ.

Отговор: Съществено намаляване на загубите на вода – рехабилитация на водоснабдителните мрежи на ВиК и НС, Осигуряване на резервни водоизточници за ПБВ, Подържане на информация на сайта на МРРБ за режими на водоснабдяване, Насърчаване на общините и приоритетно изпълнение на проекти, които имат отношение към решаване на проблеми във водоснабдяването, координиране на политиката за напояване и рибарство и аквакултури – ИАРА и НС, Постигане на ефективност на използването на напоителната инфраструктура и намаляване на неоползотворените водни маси.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Под **недостиг на вода** се разбира състояние, при което наличните водни ресурси в даден регион са недостатъчни, за да се подсигурят основните нужди на населението, селското стопанство и индустрията. Най-голям дял на населението с режим на водоснабдяване се намира в Дунавския район (7,1%), а най-малък - в Източнобеломорския район (2% за 2020 г.). По области, данните за 2023 г. сочат, че най-засегнати от сезонен режим на водоснабдяване в ИБРБУ са областите Сливен и Пловдив.

Подземните води не са неизчерпаем ресурс, те се подхранват постоянно от повърхностни води, за дългослочна устойчивост е е необходим баланс между изчерпваните и възстановените количества от подхранването.

Загубите на вода се формират основно във водоснабдителните сектори (ВиК и Напоителни системи), сумарните загуби във водоснабдителния сектор през 2024 г. са 63% .

Съгласно статистическите данни в сравнение с предходни периоди не се наблюдава съществено изменение в използваната вода - намаляване на ползваната вода за индустрията и увеличаване на използваните обеми на повърхностни води за напояване за периода 2021-2024 г., за подземни води без изменение водещ отрасъл за използване на подземни води е общественото ПБВ.

Отговор: Управление на водните ресурси на значими и комплексни язовири с оптимално използване на съществуващите ретензионни обеми, Инвестиции в ремонт и модернизация на водоснабдителните системи за намаляване на загубите, Мерки за презареждане на подземни водоносни хоризонти, Насърчаване на дейности по събиране на дъждовна вода, Пречистване и повторно използване на пречистени отпадъчни води, Създаване, възстановяване и управление на влажни зони с цел ретензиране на обеми, Устойчиви практики в земеделието насочени към водоспестяващи решения и отглеждане на култури изискващи по-малки количества вода.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“ , финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Морфоологични изменения - изграждане на диги и речни корекции - изградени между 60-те и 80-те години на миналия век, те са обект на текуща подръжка и ремонт, като по мащабни по размер са дейностите свързани с почистване от храстова и дървесна растителност.

Съгласно наличната информация коригираните участъци са 345 бр., с приблизителна обща дължина от 1160 км или 11% от общата дължина на реките в ИБРБУ.

Морфоологични изменения - изземване на наносни отложения - разрешителните по чл. 140 от ЗВ за осигуряване на проводимост на речното легло чрез изземване на наносни отложения се издават за кратък срок, към края на 2025 г., на територията на ИБР БУ има 4 бр. действащи разрешителни.

Напречни прегради – язовирни стени, бентове и др. - влияението на съществуващите преградни съоръжения, които нарушават непрекъснатостта на реката се изразява в два аспекта – нарушаване на миграционите пътища на водните организми и преноса на седименти.

В ИБРБУ са определени 56 ВТ със значим натиск от напречни прегради, като най-голям брой – 23 бр. са с дижеща сила селско стопанство – напояване, следвана от хидроенергетика с 14 бр. водни тела.

Отговор: - изискване за рибни проходи на съществуващи и нови преградни съоръжения, изготвяне на наредба за изискванията за проектиране и изграждане на рибни проходи, залагане на условия в разрешителни за водовземане за собствен мониторинг за БЕК Риби, за осигуряване почистване на задбаражни езера от седименти, забрана/ограничения за сечи на естествена крайбрежна растителност по бреговете на реките, прилагане на забраната по ЗВ за изземване на наносни отложения по реките, освен кгоато е необходимо да се осигури проводимостта, възстановяване на стари меандри и влажни зони в заливните тераси на реките.

Съфинансирано от Европейския съюз

Проект BG16FFPR002-1.004-0003-C01 „ПУРБ за ИБР - четвърти цикъл 2028-2033“, финансиран по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Инвазивни неместни видове

Пряко засегнати от присъствието им са БЕК Риби и БЕК Макрофити, върху останалите БЕК не се оказва пряко въздействие.

Отговор: мониторинг, проучване и превенция срещу навлизането на нови и разпространението им и на вече навлезли видове. При мерките за осигуряване на проводимост на речните легла се поставят условия за запазване на естествена крайбрежна растителност.

Други значими проблеми.

- *Случаи на масово измиране на риби в реки и язовири*

За 2020-2025 г ИБР БУ са установени 48 случая на масово измиране на риби. Основната причина е замърсяване на водите, като токсичния ефект най-често е породен от високи концентрации на амоняк и нитрити, по рядко наднормени концентрации на приоритетни в-ва, специфични замърсители и дефицити в речния отток. Често инцидентите се повтарят на едни и същи речни участъци през различни години.

- *Замърсяване на подземните води в района на промишлената зона на гр. Ямбол с високо съдържания хром установено през 2018 г.*

Източника на замърсяване не е активен но в почвата и/или в зоната на аерация са налице повишени концентрации на хром 6 валентен (бивши промплощадки, складове, депа и други подобни). Не се отчита замърсяване на кладенците за ПБВ на Ямбол.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!